

Vergaderjaar 2023–2024

34 843

Seksuele intimidatie en geweld

Nr. 88

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP EN VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 september 2023

Elke dag worden mensen geconfronteerd met seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Dit is een groot maatschappelijk probleem, met ernstige en vaak langdurige gevolgen. Het kabinet is daarom in het voorjaar van 2022 gestart met het uitwerken van een meerjarige brede aanpak voor het tegengaan van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Een belangrijke stap in deze aanpak is de aanstelling van Mariëtte Hamer als onafhankelijk regeringscommissaris per april 2022. Haar rol is om het maatschappelijk gesprek aan te jagen en het kabinet gevraagd en ongevraagd te adviseren. Op 13 januari 2023 heeft het kabinet het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld gepubliceerd.¹

Op 24 mei 2023 spraken wij tijdens het commissiedebat Integrale aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag met uw Kamer over deze aanpak. Hier zegden we op verzoek van het lid Westerveld (GroenLinks) toe om een procesbrief te sturen waarin we aangegeven welke acties en brieven met betrekking tot het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld de Kamer de komende periode kan verwachten.² Met deze brief komen we aan deze toezegging tegemoet. We lichten allereerst de planning toe van de acties die tot en met het eerste kwartaal van 2024 tot uitingen leiden. In dat kwartaal ontvangt u de eerste voortgangsrapportage van het gehele actieprogramma. Daarnaast geven we in deze procesbrief een overzicht van de brieven die uw Kamer kan verwachten in de periode tot en met het eerste kwartaal van 2024. Tenslotte lichten we toe welke gevraagde adviezen we in deze periode van de regeringscommissaris ontvangen. We sturen u deze procesbrief mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, de Minister voor Rechtsbescherming, de Minister voor Langdurige Zorg en Sport, de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de

¹ Kamerstuk 34 843, nr. 67.

² Kamerstuk 34 843, nr. 85.

Publiekscommunicatie

Zoals toegelicht in de beleidsreactie op de publieksmonitor richt de publiekscommunicatie zich in de eerste fase op de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld op het werk.³ De campagne wordt op dit moment in nauwe samenwerking met de regeringscommissaris, de sociale partners, en verschillende stakeholders ontwikkeld. De start staat gepland in het najaar van 2023.

Publieksmonitor

Afgelopen maart heeft uw Kamer de eerste publieksmonitor seksueel grensoverschrijdend gedrag ontvangen. De publieksmonitor onderzoekt de sentimenten van volwassenen in Nederland rond seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit onderzoek wordt tijdens de looptijd van het actieprogramma jaarlijks herhaald. Dit betekent dat de volgende publieksmonitor in het eerste kwartaal van 2024 wordt uitgevoerd. De resultaten delen we met uw Kamer.

Kamerbrieven Nationaal Actieprogramma

In het eerste kwartaal van 2024 ontvangt u de eerste voortgangsbrief van het actieprogramma. In deze brief gaan we in op de voortgang van de verschillende actielijnen, lichten we nieuwe projecten toe, en presenteren we de onderzoeksagenda. Daarnaast nemen we in deze brief ook de geconcretiseerde doelen van het actieprogramma op. Vanwege de sterke samenhang met de wijze van monitoren en evalueren worden deze onderwerpen in één brief opgenomen. Bovengenoemde planning betreft een kleine wijziging ten opzichte van hetgeen tijdens bovengenoemd commissiedebat aan uw Kamer is toegezegd. Namelijk dat u voor het einde van 2023 een brief zou ontvangen over de concretisering van de doelen van het actieprogramma.

Overige Kamerbrieven

Naast de hierboven genoemde Kamerbrief over het Nationaal Actieprogramma, stuurt het kabinet uw Kamer ook enkele brieven over specifieke onderwerpen en acties uit het actieprogramma.

Voortgang veilige sport

De Minister voor Langdurige Zorg en Sport informeert uw Kamer voor eind 2023 over de vervolgstappen voor het integriteitscentrum sport. Begin 2024 informeert zij u over de opvolging van de aanbevelingen van het rapport «Schaduw dansen» over grensoverschrijdend gedrag in de danssector.

Beleidsvisie intimiteit en seksualiteit voor mensen met een beperking

De Minister voor Langdurige Zorg en Sport ontwikkelt een beleidsvisie intimiteit en seksualiteit voor mensen met een beperking. Onderdeel van de totstandkoming van deze beleidsvisie zijn gesprekken met mensen met een beperking en hun ervaringen rondom seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de toezegging hierover

---

³ Kamerstuk 34 843, nr. 75.

tijdens het commissiedebat op 24 mei jl.⁴ Uw Kamer wordt in het najaar van 2023 geïnformeerd over dit onderwerp.

Rol ouders

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap informeert uw Kamer in het najaar van 2023 over de uitkomsten van de gesprekken met Rutgers over de rol van ouders in het actieprogramma.⁵ In het eerste kwartaal van 2024 ontvangt uw Kamer van de Minister en Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de voortgangsbrief seksuele gezondheid. Hierin is aandacht voor het beter bereiken van ouders met betrekking tot hun cruciale rol in de gezonde seksuele ontwikkeling van hun kinderen.

Digitale dimensie geweld tegen vrouwen

In het Wetgevingsoverleg Emancipatiebeleid van december 2021 is een motie van het lid Van der Laan c.s. aangenomen om in beeld te brengen wat er nodig is om de GREVIO-aanbeveling over de digitale dimensie van geweld tegen vrouwen te implementeren.⁶ Momenteel voert Regioplan in dit kader een onderzoek uit. Het onderzoeksrapport «Online geweld tegen vrouwen, Opvolging Algemene Aanbeveling nr. 1 GREVIO» verzenden we eind september als bijlage van de Kamerbrief Voortgang aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling aan uw Kamer.

Primair- en voortgezet onderwijs

De Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs stuurt uw Kamer in het laatste kwartaal van 2023 een brief over de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) in het funderend onderwijs. Tijdens het commissiedebat over lerarenbeleid op 15 december 2022 heeft voormalig Kamerlid Paul verzocht om de VOG-systematiek in het funderend onderwijs net zo in te richten als in de kinderopvang. Voormalig Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs heeft in zijn antwoord daarop toegezegd dat te gaan inventariseren. In de VOG-brief zal de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs deze toezegging gestand doen. Daarnaast zal, naar aanleiding van de gewijzigde motie van de leden Sahla en Maatoug, de kwestie aan bod komen dat sommige personeelsleden die werken voor organisaties zoals integrale-kindcentra twee VOG's moeten aanvragen.⁷ Naast de VOG-brief ontvangt u voor de zomer van 2024 een brief over de herijking van de kerndoelen aangaande burgerschap in het funderend onderwijs. Oplevering van de conceptkerndoelen burgerschap is voorzien voor het laatste kwartaal van 2023.

Middelbaar beroepsonderwijs

In het najaar van 2023 ontvangt u namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een brief over de integrale veiligheid in het middelbaar beroepsonderwijs. Ook ontvangt u in het voorjaar van 2024 een brief over de voortgang van de aanpak basisvaardigheden in het middelbaar beroepsonderwijs, waar burgerschap onderdeel van is.

---

⁴ Kamerstuk 34 843, nr. 85.

⁵ Kamerstuk 32 843, nr. 85

⁶ Kamerstuk 35 925 VIII, nr. 124.

⁷ Kamerstuk 31 322, nr. 458

Seksuele voorlichting in het hoger onderwijs

In het kader van de moties van het lid Mutluer⁸ voert de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in het najaar gesprekken met de onderwijsinstellingen om het belang van voorlichting aan studenten onder de aandacht te brengen en te stimuleren. Hierin worden ook de bevindingen meegenomen die worden opgedaan tijdens de activiteiten van Rutgers en GELIJKSPEL in de introductieperiode van 2023. Uw Kamer wordt over de voortgang geïnformeerd.

Herstelrecht

Naar aanleiding van de motie van het lid Mutluer⁹ gaan we na hoe herstelrecht bij seksueel grensoverschrijdend gedrag meegenomen kan worden in de uitvoering van het Nationaal Actieprogramma. Het streven is om uw Kamer, conform de motie, hier voor de begrotingsbehandeling van OCW over te informeren.

Adviesaanvragen regeringscommissaris

De rol van de regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld is om het maatschappelijk gesprek aan te jagen, en het kabinet gevraagd en ongevraagd te adviseren bij de totstandkoming en uitvoering van het Nationaal Actieprogramma. Hieronder wordt toegelicht over welke onderwerpen we advies hebben gevraagd aan de regeringscommissaris, en welke adviezen het kabinet de komende periode aan haar zal vragen.

Adviesaanvraag impactanalyse hulpverleningsketen

Hulpverlening voor slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld moet beschikbaar zijn en tijdig kunnen worden ingezet. Organisaties kampen helaas met wachtlijsten en personeelstekorten. Tegelijkertijd zien we dat de hulpvraag toeneemt naarmate er meer aandacht is voor seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Aan de regeringscommissaris is gevraagd om in kaart te brengen welke toename de komende jaren te verwachten is in de vraag naar hulpverlening, en wat dat in de praktijk kan betekenen voor de betrokken organisaties. Daarnaast zal ze adviseren over hoe om te gaan met de mogelijke extra belasting voor de uitvoeringsorganisaties. De regeringscommissaris heeft dit advies naar verwachting begin 2024 gereed.

Adviesaanvraag integrale aanpak sociale veiligheid in het hoger onderwijs en de wetenschap

Naar aanleiding van de kamerbrief integrale aanpak van sociale veiligheid in het hoger onderwijs en wetenschap van 8 juni jl. (Kamerstukken 29 240 en 31 288, nr. 131) is de regeringscommissaris gevraagd te adviseren over de uitwerking van de aanpak sociale veiligheid in het hoger onderwijs en de wetenschap. Waarbij ook specifiek aandacht is voor het thema seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het gevraagde advies is tweeledig:

- 1) Welke aandachtspunten ziet de regeringscommissaris op het gebied van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld bij de vijf maatregelen van de integrale aanpak?

⁸ Over het onderzoeken van een doorlopende lijn van aanpak en leren aangaande relationele en seksuele vorming en over het verankeren van voorlichting over seksueel grensoverschrijdend gedrag tijdens de introductieweken van alle hogeronderwijsinstellingen. Kamerstuk 34 843, nr. 80 en Kamerstuk 34 843, nr. 78.

⁹ Kamerstuk 34 843, nr. 79.

- 2) Welke aandachtspunten ziet de regeringscommissaris in aanvulling hierop bij de invulling van de zorgplicht, de verbetering van meld- en klachtenprocedures en bij de invulling en uitwerking van onderwerpen van de regiegroep?

Tot slot biedt de adviesaanvraag ruimte voor suggesties over hoe de integrale aanpak in het hoger onderwijs en de wetenschap nog beter kan aansluiten bij het actieprogramma. Hierbij is aandacht voor de samenhang met de activiteiten van de regeringscommissaris.

Adviesaanvraag tegengaan (seksueel) grensoverschrijdend gedrag in penitentiaire inrichtingen

Zoals in de beleidsreactie op het Inspectierapport PI Nieuwersluis aangegeven werkt de Minister voor Rechtsbescherming samen met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) aan een pakket van maatregelen om grensoverschrijdend gedrag in penitentiaire inrichtingen in het algemeen en vrouweninrichtingen in het bijzonder te voorkomen.¹⁰ De maatregelen zijn onder meer gericht op het verbeteren van de toerusting van medewerkers die werken met vrouwelijke gedetineerden, het bewerkstelligen van een cultuurverandering in de PI Nieuwersluis en het verbeteren van het proces om niet-integer gedrag te melden. Er zijn verschillende maatregelen gericht op respectievelijk de PI-Nieuwersluis, de inrichtingen met vrouwelijke gedetineerden en alle DJI-inrichtingen. Gezien het belang en de complexiteit van het thema is de regeringscommissaris verzocht DJI en de Minister voor Rechtsbescherming te adviseren bij de implementatie van de maatregelen.

Adviesaanvraag monitoring en evaluatie

Om scherp te kunnen volgen of het actieprogramma de gewenste resultaten oplevert, zullen we het actieprogramma monitoren en evalueren. De regeringscommissaris is betrokken bij de inrichting van monitoring en evaluatie. Zoals hierboven genoemd, nemen we dit mee in de eerste voortgangsbrief van het actieprogramma.

Adviesaanvraag prijsuitreiking bevorderen emancipatie van de man

In het wetgevingsoverleg Emancipatiebeleid van december 2022 (Kamerstuk 36 200 VIII, nr. 183) is een motie aangenomen om jaarlijks de «uit het keurslijf»-prijs uit te reiken aan de organisatie of persoon die een zichtbare rol heeft gespeeld in het bevorderen van de emancipatie van de man (Kamerstuk 36 200 VIII, nr. 156). De regeringscommissaris is gevraagd te adviseren over de uitgangspunten en beoordelingscriteria van de prijs. Ook is zij gevraagd bij de uitreiking betrokken te zijn. Als boegbeeld en aanjager van het maatschappelijk gesprek kan zij een belangrijke rol vervullen bij het uitreiken van dergelijke prijzen. Het advies verwachten we in het najaar van 2023.

Andere activiteiten regeringscommissaris

Naast het uitbrengen van bovenstaande adviezen heeft de regeringscommissaris ook de taak het maatschappelijk gesprek over seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld aan te jagen. In dat kader zijn in de periode tussen nu en het eerste kwartaal van 2024 de volgende publicaties gepland. Samen met studentenorganisaties heeft ze recent een pact tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag vóór en door studenten gelanceerd. Verder zal ze een volgende versie van de eerder uitgebrachte prototype handreiking over omgaan met meldingen van seksueel

¹⁰ Kamerstuk 24 587, nr. 898.

grensoverschrijdend gedrag uitbrengen, onder andere aangevuld met informatie en adviezen over cultuurverandering en preventie op de werkvloer. Ook komen er nieuwe afleveringen van de podcast «Alles op Tafel», onder meer gericht op verschillende sectoren. Daarnaast zal de podcasttafel door het land reizen om de dialoog ook lokaal te faciliteren. Deze publicaties, en de hierboven genoemde adviezen, worden niet direct aan uw Kamer verzonden. U kunt deze vinden op de website en sociale mediakanalen van de regeringscommissaris.¹¹

Tot slot

Het Nationaal Actieprogramma is een belangrijke stap in de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. De komende periode gaan we verder met de uitvoering hiervan. Tegelijkertijd is er een lange adem nodig om de beoogde cultuurverandering te bereiken en te bestendigen. Het actieprogramma blijft daarom continu in ontwikkeling. De komende jaren blijven we waardevolle samenwerkingen aangaan en breiden we onze kennis en acties verder uit.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.H. Dijkgraaf

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
C.E.G. van Gennip

---

¹¹ Home | RCGOG